

Daň a její konstrukční prvky

Stát – musí hradit své výdaje (ministerstva, školství, zdravotnictví, infrastruktura, policii, obranu kultury...); potřebuje rezervy pro horší časy

Státní dluh 2010 : cca 1,246 bilionu Kč – tzn.,že každý člověk dluží cca 118 tis Kč

DAŇ – povinná zákonem uložená peněžní platba, plyne do SR, neekvivalentní, neúčelová, nenávratná

Povinná : omezuje svobodu jednotlivce, patří mezi základní občanské povinnosti, upraveno zákonem

Plyne do SR: státu, obci, kraji, státnímu fondu, nadnárodním spol. (*část nepřímých daní do rozpočtu EU*)

Nenávratná: není to půjčka, daňovému subjektu nevzniká žádný nárok

Neekvivalentnost: díl, kterým subjekt přispívá do SR nemá vztah k tomu co bude čerpat

Neúčelová: subjekt, který platí, neví co z jeho podílu bude financováno, nevzniká mu žádný nárok

Peněžní plnění: úhrada daně vždy v Kč

HLAVNÍ FUNKCE DANĚ:

1. **fiskální funkce** - pomocí daňové soustavy musí být ve veřejném rozpočtu soustředěny takové prostředky, které zabezpečí potřeby
 - a) státu (bezpečnost, obrana, správa, školství, kultura, věda, výzkum, sociální zabezpečení)
 - b) krajů a obcí (komunikace, osvětlení)
2. **regulační funkce** - dílčí úkol některých daní je regulace spotřeby některých komodit (u spotřebních daní- regulace spotřeby alkoholu, tabáku, benzínu,...)(energetické- regulace spotřeby neekologických zdrojů)

KONSTRUKČNÍ PRVKY DANĚ

- rozhodují o tom, v jaké míře a na koho budou na jednotlivé subjekty daně dopadat, způsob výběru daní

Při tvorbě daňové soustavy se stát řídí **principy zdanění:**

1. **daňová neutralita** (zdanění by nemělo ovlivňovat podnikatelská rozhodování)
2. **daňová univerzalita** (daně musí být univerzální - s minimálním počtem výjimek)
3. **dostatečná daňová výnosnost** (daně musí zabezpečit dostatečné příjmy do veřejného rozpočtu, aby bylo možné financovat potřeby státu i rozvoje krajů a obcí)
4. **daňová pružnost** (příjmy do veřejného rozpočtu by se měly vyvíjet podle vývoje hrubého domácího produktu)
5. **daňová únosnost** (poplatníci musí být schopni platit daně)
6. **daňová spravedlivost** (poplatníci se stejnými příjmy přispívají do rozpočtu shodně)
7. **daňová spravovatelnost** (musí být stanoven správce daně, daňová povinnost musí být jasně a přesně definována)

DAŇOVÝ SUBJEKT: ten, kdo je povinen platit, odvádět daň

= osoba povinná strpět, odvádět nebo platit daň

Fyzická osoba (FO) nebo právnická (PO) osoba, více spojených osob (společné zdanění)

Plátce: daňový subjekt, který je ze zákona povinen odvést do veřejného rozpočtu daň vybranou od jiných subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům pod svou majetkovou odpovědností

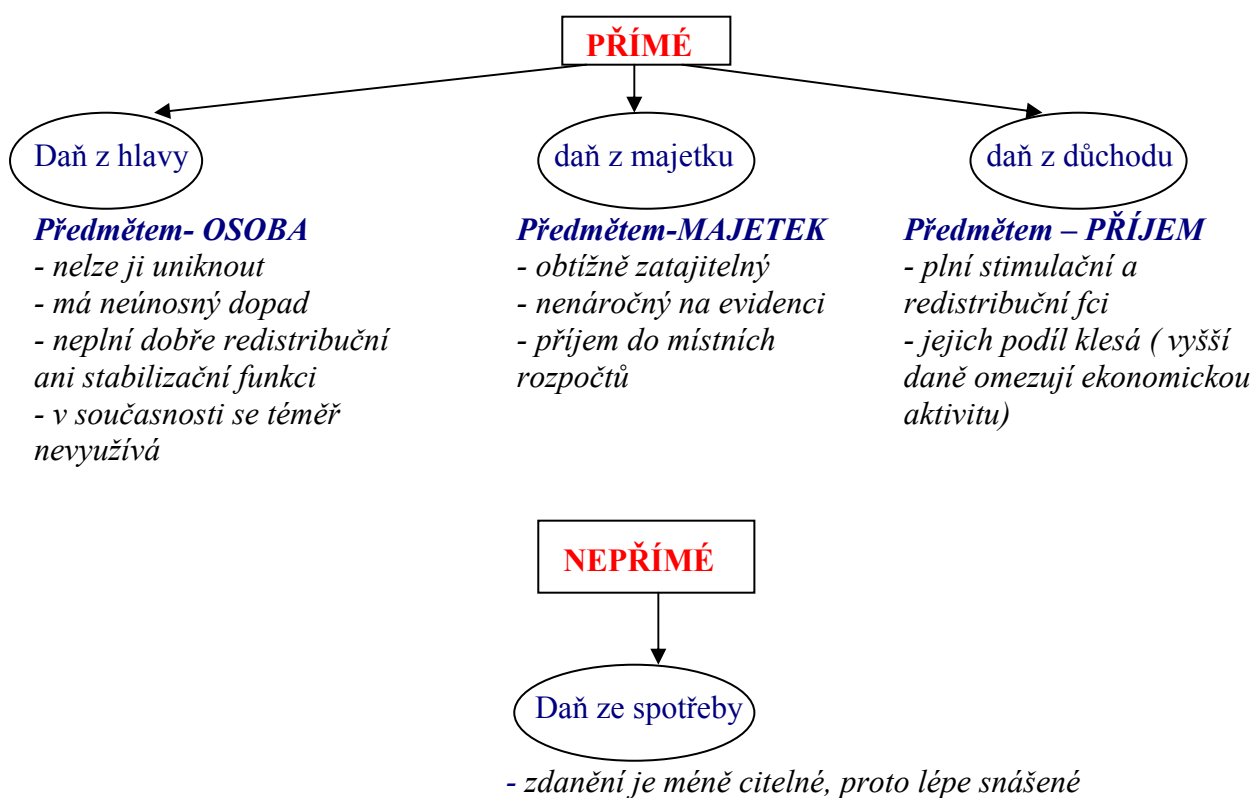
Poplatník: daňový subjekt, jehož předmět (příjem, majetek) je dani podroben, obvykle ji i sám platí; krátí jeho disponibilní příjem; nese daň a event. ji i odvádí

Srážka u zdroje: daň je vybírána prostřednictvím plátce (minimalizuje daňový únik, snižuje administrativu)

Základ daně

Předmět (veličina), ze které se daň vybírá.

Daně členíme na daně PŘÍMÉ a NEPŘÍMÉ.

Vynětí z předmětu daně: určuje hranici, za kterou daň už nesáhá (př. „Předmětem daně je vše, čím dochází k navýšení majetku“. Tzn. Předmětem daně nebudou příjmy z půjček, které musíme vrátet).

Osvobození od daně: část předmětu daně, ze které se daň nevybírá. Pak k nim nelze uplatnit položky (náklady, výdaje, ztrátu), které se k nim vztahují.

- ÚPLNÉ – pokud nepřekročí hranici stanovenou zákonem, nezdaňujeme; pokud překročí, zdaňujeme celou částku

- I ČÁSTEČNÉ- měkčí- zdaňujeme pouze část, která je nad stanovenou hranici

Nezdanitelné minimum : má za úkol omezit neefektivní výběry příliš malých částek

ZÁKLAD DANĚ

- **předmět vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle zákonných pravidel.**
Základ daně nemůže být záporné číslo, případnou situaci nazýváme daňovou ztrátou (možnost odpočtu v příštích letech).

Členění daní:

- a) bez vztahu k velikosti základu daně
- b) specifické
- c) hodnotové

nebo

- a) běžné (toková veličina, načítá se)
- b) kapitálové (stavová veličina, určitá složka majetku)

nebo podle zdaňovacího období

ZDAŇOVACÍ OBDOBÍ – pravidelný časový interval, za který nebo na který se základ daně stanoví

- a) daně bez zdaňovacího období
- b) daně s pravidelnou periodicitou

SPOLEČNÝ ZÁKLAD DANĚ- sečtou se jednotlivé základy daně více poplatníků

ODPOČTY –snižují základ daně

-**standardní** - snižují základ daně o pevně stanovenou částku (pokud daňový subjekt splní podmínky), mohou kompenzovat určitý handicap (invaliditu)

- **nestandardní** – snižují základ daně o prokazatelně vynaloženou částku (dary, zaplacené příspěvky na penzijní připojištění...), mají motivovat k celospolečensky žádoucímu jednání, mívají stanovený limit (absolutní – částkou, relativní - %)

SAZBA DANĚ

Algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně sníženého o odpočty stanoví velikost daně.

Členění

a) dle druhu nebo poplatníka:

- **jednotná** – je stejná pro všechny typy a druhy daně předmětu daně nezávisle na jeho kvalitě

- **diferencovaná** – liší se podle druhu předmětu daně, respekt. dle kvality nebo podle daňového subjektu

(%), pokud sazbu, jedná se o pevnou sazbu (Kč).

b) dle typu základu daně : Daň musí být vždy vyjádřena v peněžních jednotkách, tzn. že v peněžních jednotkách je buď základ daně nebo sazba. Pokud je v peněž. jednotkách základ, jedná se o relativní sazbu daně.

-**pevná** – je vztažena k fyzikální jednotce základu daně (1m² zastavěné plochy, 1 ks cigarety), využívá se u majetkových daní

-relativní –užívá se, pokud se jedná o hodnotový základ daně (podíl, procento ze základu daně)
- lineární (s růstem základu daně roste ve stejném poměru)
-progresivní (z vyššího základu se odvádí vyšší procento daně), má významnou redistribuční funkci – (př. daňová pásma, stupňovitá progrese, klouzavá progrese)

SLEVA NA DANI- možnost snížení daně za stanovených podmínek

Absolutní – snižuje daň o stanovenou pevnou částku

Relativní- snižuje daň o stanovený díl (%)

Standardní- snižuje o pevně stanovenou částku nebo o relativní slevu (%)

Nestandardní- o prokazatelně vynaložené výdaje (relativní nebo absolutní)

ZPŮSOB VÝBĚRU DANÍ

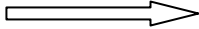
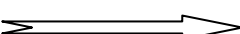
- cesta od daňového subjektu ke správci daně a do státní pokladny

- pomocí daňového přiznání – podává se za (na) každé zdaňovací období v termínu stanoveném zákonem

- lhůty splatnosti – lhůty pro odvod daně

ZÁLOHA NA DAŇ – platba, kterou je daňový subjekt povinen odvádět před vyměřením daňové povinnosti za nebo na zdaňovací období. Odvozuje se od výše daně v předchozím zdaň.období (event. od předpokládané výše ve zdaň. období). Jsou zúčtovatelné (započítávají se do konečné daň.povinnosti, jsou –li zálohy vyšší- **přeplatek** na dani, naopak **nedoplatek**).

SPLÁTKA DANĚ – postupné plnění stanovené daňové povinnosti v průběhu zdaň. období.

Výběr daní – administrativně náročný, zdoluhavý, nákladný snížit počet daňových přiznání výběr pomocí **srážkové daně** (u zdroje)

OPTIMALIZACE DAŇOVÉ POVINNOSTI

Daňový subjekt – tendence omezit svou daňovou povinnost

Daňová úspora: daňový subjekt využívá možnost snížení základu daně

Vyhnutí se dani: prostřednictvím nezamýšlených skulin v zákoně

Daňový únik: neoprávněné krácení daně (trestný čin)

VEŘEJNÉ PŘÍJMY

DAŇOVÉ (92%)

NEDAŇOVÉ (8%)

NEDAŇOVÉ: povinné poplatky do st.fondů (1,- Kč ze vstupného do kina do Fondu na podporu a rozvoj české kinematografie)

Poplatky: platby za služby poskytované veřejným sektorem

-mají zprostředkovaný vztah k úhradě

-poplatky se lze vyhnout

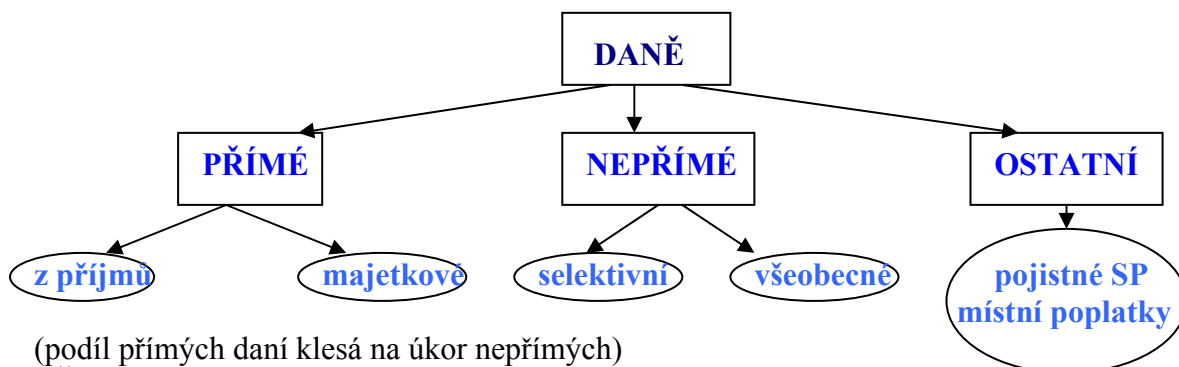
(př. **správní**- poplatek za vystavení cestovního pasu, **soudní poplatky**- na soudní administrativu, **za užívání dálnic**- dálniční známka, **místní poplatky**- ze psů, za zábor veřejného prostranství, povolení vjezdu, pobyt v lázeňské a rekreační oblasti, provozování výherních automatů, sběr a odvoz komunálního odpadu....)

DAŇOVÝ SYSTÉM (DAŇOVÉ VEŘEJNÉ PŘÍJMY)= souhrn všech daní, které se na daném území vyberou.

Celková daňová povinnost: souhrn všech plateb, kterými je subjekt povinen přispívat do SR

Daňová kvóta: podíl vybraných daní na hrubém domácím produktu (slouží k mezinárodnímu srovnávání)

Den daňové svobody: vše, co občan vydělal do 6.června toho roku odevzdá státu formou daní

(podíl přímých daní klesá na úkor nepřímých)

PŘÍMÉ

Daň z příjmů:

- ◆ daň z příjmů FO
- ◆ daň z příjmů PO

Majetkové daně:

- ◆ daně z nemovitosti: - daň z pozemků
- daň ze staveb
- ◆ daň silniční
- ◆ daně převodové: - daň dědická
- daň darovací
- daň z převodu nemovitosti

NEPŘÍMÉ

Daně selektivní (výběrové):

- ◆ daň spotřební
- ◆ energetické (ekologické) daně (ze zemního plynu, z pevných paliv, z elektřiny)

Daně všeobecné:

- ◆ daň z přidané hodnoty

OSTATNÍ

- ◆ pojistné SP, ZP
- ◆ místní poplatky

1. Vysvětlete proč se stát neobejde bez daní.
2. Vypište vlastnosti daně.
3. Co následujícím platbám chybí k tomu, aby se jednalo o daň v pravém slova smyslu:
 - a) dobrovolný příspěvek na školství:.....
 - b) pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla:.....
 - c) odvod do státních rezerv ve formě 1/10 sklizně vína:.....
 - d) odvod zdravotního pojištění:.....
 - e) dálniční poplatek:.....
4. Který z pojmů je nadřazený ostatním: plátcem, poplatníkem, daňový subjekt?
5. Vysvětlete rozdíl mezi plátcem a poplatníkem.
6. Kdo je poplatníkem a kdo plátcem daně z tabákových výrobků, nazvěte tuto daň správným názvem.
7. Z jakého důvodu je zavedeno nezdanitelné minimum a co to je?
8. Může být plátcem i poplatníkem jedna osoba? Pokud ano, uveďte příklady.
9. Uveďte o jaké osvobození (úplné, i částečné) se jedná?
 - a) příležitostné příjmy, pokud nepřesáhnou 20 000,-Kč jsou osvobozeny
 - b) příležitostné příjmy do částky 20 000,-Kč jsou od daně osvobozeny
10. Přiřaďte k sobě následující dvojice pojmů:

I. předmět daně	A) příjmy
II. upravený základ daně	B) část příjmů, která převyšuje výdaje na ně vynaložené
III. základ daně	C) částka, o kterou snižujeme základ daně
IV. odpočet	D) částka, o kterou snižujeme daňovou povinnost
V. sleva na dani	E) část příjmů, která převyšuje výdaje na ně vynaložené upravená o položky snižující základ daně
11. Z následujících pojmů vyberte synonyma pro pojem základ daně :

a) vyměřovací základ	b) předmět daně	c) příjmy snížené o výdaje
d) pojištěnec	e) celní dluh	f) výnosy snížené o daňové náklady
12. Může daň z příjmů po slevě být záporná?
13. Může být daň z příjmů po daňovém zvýhodnění záporná?
14. Existuje daň, u které je záporná daňová povinnost?
15. Vyberte, kdy se jedná o odpočet nebo slevu, standardní nebo nestandardní:
 - a) Poplatník si může snížit základ daně o 16 140,-; je- ji držitelem ZTP/P
 - b) Poplatník si může snížit daň o 18 000,- za každého zaměstnance se zdravotním postižením
 - c) Poplatník si může snížit daň o 11 604,-na nezaopatřené dítě žijící ve společné domácnosti
 - d) Poplatník si může snížit základ daně o dary na humanitární účely
 - e) Poplatník si může snížit daň o polovinu výdajů na chůvu pro dítě do 4 let.
16. Vyberte komodity,na které je v ČR uvalena spotřební daň a na které ekologická daň : pivo, elektřina, benzin, uhlí, cigarety, doutníky, slivovice, marihuana, sekt, zemní plyn, ocet, biopaliva